

Сахабыт Республикатын суверенитетын манааһыттан дөрөх-кити боһуруостарыгар улахан болгомото уурулар буолла. Ол биир туһунан соторутаангыта ымытыллыбыт «Тыа сиригэ оһуолата—тыа сиригэ уларытан тутуу духоннай кинигэ» дииг сүбэ мунньахха биһиги тыа сиригэ оһуолатын сайыннарымы, үөрэтин-нигиһини сана таһымга таһаарымы боһуруостара көрүлүүбүтүгэр буолар.

A. СЛЕПНОВ.

Правительством социальный-экономический быт наших барылын ылынан баран, Экономика министрствотыгар олунку 25 күнүтэр дүөрү бастаан уочаратваа дьаһаллар программаларын барысын отороору-гар соруудаатаа. Ону таһынан сэт бастаагы атыр-гар үлэ былааныгар көнөөрүүтэри калларыа маадыга бэлэттэннэ.

CEA,

ЭННИЭТ: Холбоотоххо, биллэн туар, бир сохи,
государство буодар. Дунашеник сохи этор, туруорар.
Кыдык, кэскил кэрлэххо, сыйнох бовнуруос

Материаллы С. СМЕРНИКОВА бэлэмнэстэ.

ҮӨРЭХ КЫНАТА: АММА ОСКУОЛАТА

ЭКОЛОГИЧЕСКАЯ ХАЙЫС ХАНАН САЛАЙТАРАН

Амма орто оскуолата улууска биир улахан оскуоланан биллэр. Бу үөрөх дылыгар машина 383 үөрэ-нээччи 19 кылаас-комплекска үөрэнэр. Кашкыра 47 учуутал, 5 куруһуок салалгааччыта, биир социальный педагог уонна үөрэтэр-үтэлэр мастарыскай 6 мастардара үөрэтэлэр-итэлэр.

Оскуолабыт экологическай хайысханан салайтаран үтэллэр. Бу үлэни «Кустук» республикатаады туристическай-экологическай киин салалгааччыта, учуутал Николай Иванович Протокопкин сүрүнүүр. Естественные предметтэри экологическай хабааннаахтык диринтэн үөрэтэ сылдьабыт. Ол курдук, экологическай биология, экологическай химия, экология, туризм дии, оттон XI кылааска география-да ийиллэри туһунанга биир чаастар бериллэн чингиллэн үөрэттэллэр. Атын предметтэргэ бары учууталлар экология композицияларын киллэрдилэр.

Бу үөрөх дылыттан математикада уонна саха тылыгар V—XI кылаастарга дыбурдарынан көрөн, арааһаан үөрэттэни киллэрдилэр. Улууска мытыллар предметтэри олимпиадаларга үөрэнээччилэрибиз сыллата кыттаптар. Оскуолабыт чыһыи уонна үөрэтээччи учууталларын үлэлэри ситиһилээхтик немүскүүлэр. Быйылгы түмүккүт эмнэ куһаҕана суох буолла. Ол курдук, биологияда Дидорова Людэ (VIII кылаас) II, математикада Поен Сапа (V кылаас) II, географияда Васильева Ира (VIII кылаас) III, саха

тылыгар Неустроева Дуна (X кылаас) III, нуучча тылыгар Федоров Павел (V кылаас) II, омук тылыгар Кириллина Ася (IX кылаас) III, Неустроева Дуна (X кылаас) II, Дидорова Туйаара (XI кылаас) III, физикада Павлов Сеял (VIII кылаас) II—III, Федоров Сапа (XI кылаас) III—IV миэстэлэр буолан үөр-түлэр.

Улуус кинигиттэн ыраах олоһорбут уонна оскуолада бэйэбит бас билэр транспортыт суоҕа араас мытыллар дыһалларга кыттарбытыгар, семинардара, курстарга сылдьарбытыгар олус марахаттары үөскэтэр. Ол да буоллар, төрөһүттэрибиз ойбоон техниканан коммюникеһор, олоһорбут улуустаады дыһалларга кыттаптар.

Соторутааҕыта оскуола киинин «Учуутал-99» конкурсу сүрдээх көхтөөхтүк мытыллына. Кыайылыаабын алын кылаастар учууталлара Е. К. Охленков табыста. Олор улуустаады учууталлар конкурстарыгар бэйэтэн оскуолатын чыһыи көмүскүүр быраабы ылла.

Түгүһүннэ туһанан, улуус оскуолабыт бары учуутал дыһалларын кэлэн иһэр сандал саас быраабын-кымынан—Дыһаллар аан дойдутаады күһүрүннэ итинтэх, итинтэх эбэрдэллэбит, айыммыллар үлэ-ни, дыһу-соргуну баһарыбыт!

Мария АБРАМОВА,
оскуола директорын үөрэтэр үлэсэ солбуйлааччы.

Иитэр үлэ түбүктэрэ

Оскуола киинин үс оҕо тэрилтэ-үлэллэр. Ол курдук, алын сүһүөх кылаастарга «Саһарҕа», орто сүһүөх кылаастарга «Амма», үрдүк кылаастар үөрэнээччилэри «Эрэл» түмүкүлэрэ. Оҕолорутуһаах дырыгынан хаһар уонна дыбурдарын сайыннарар сыаллаах 10 куруһуок, 4 спортивнай секция үлэллэллэр. Ордук элбэх оҕо «Амма долгуннара» үтүкүү (сал. С. А. Спирidonova) уонна «Айылгы» ырыа (сал. В. В. Федоров) куруһуоктарыгар сөбүлөөн сылдьаллар, көрө эйгэтэ-төр уһуйуллалар. Мастарыскай ийини үлэллэр прикладной уонна техникский куруһуоктар урукку сыллартан ситиһилээхтик үлэллэллэр. Ааспыт сылтан саҕалаан «Амма» оҕо телестудията (сал. Е. Е. Петухов) ийиллэһиннэ «Күөх экран» көнүө араас би-рихлэри оҕорон биһирэбилэ ылан эрэр.

Быйылгы мытыллар бары культурнай-иитэр дыһал-ларбыт Оҕо аймах уонна оҕо спордун сылларын чэр-читиннэ бараллар. Оскуола үрдүннэ кылаастар икки ардыларыгар волейболга уонна баскетболга күрэхтэ-һиллэр буолбуттара. Аҕа дойдуну көмүскээччилэр күһүрүтөр аһааһаах байыынай-спортивнай декада олус көхтөөхтүк мытыллына. Майна физкультура учуутала В. Н. Кожуров уонна «Үрүң Уолат» үөр-тээччи Н. Н. Егоров салалгааччыларын уолаттар или-атах оонньууларыгар күрэхтэһиллэрэ тэриллэнэ.

Соторутааҕыта улуустаады «Алаас сибикилэр» ырыа күрөһэр оҕолорбут куһаҕана суохтук кыттыбыт-

тара. Олор КВН-га оскуолабыт хамаандата ийинэ сы-лын бастаата.

Биллэтин оҕо сылларын эмблематынан буолбут «Ку-лунук-99» фестиваль саҕалаанна. Бэйинэ, атынэ уонна сэттис кылаастар бэртээхэй сөргөхөһүннэ үөскэтэн, төрөһүттэри кытары холбоһуктаах концерт көрдөр-дүлэр. Уолаттар аҕаларын кытары, оттон кыргыттар ийэлэриннэ аҕамбылларын ийэлэбиттара олус дол-гугуулаах буолла, көрөргө-эстэргэ ийинэ биһэйм. Аҕа-лар оҕо ийиттэригэр санааларын этэн оҕолорбут даһы-лааттара үрдүктүк сымалланна. V «а» кылааска аа-тырбыт булчут Д. Дидоров «Уол оҕону булка ий-тинэ», V «б» кылааска төрөһүт Т. Поен «Тыа ийчэ-тин промышленность тарды» дии сүрдээх ийиттэ-һинэй ис хоһоонноох даһылааттары оҕордулар.

Фестивалы сөргө ийиллэһит уонна туһайах оҕолор-бутугар коммюнеер сорунтаах «Аһымал» аҕаҕа са-ҕалаанна. Аҕаҕа чэрчитин ийинэ көмөҕө лаадыһар кыһамат кырдыаастарга кылаастары сыйыран теф-тэһиннэ олохтоотубут. Саҕа саҕалаһыи быйытынан, үлэ ветераннарын олоххо көрүүлэрэ уонна оһыттары үүнэр сүһүөх аҕаҕа үтүө сабыдыллаах буолуо дии, ийиллээккэ баар 9 коммюнеер кылаастарынан сыйыарыллан куратор буолулар.

Олор үлэ-хамнас Амма орто оскуолатыгар күөстүү оргуйар. Ийиннэ быһааннар өссө да элбэхтэр. Үөр-дү кытары оҕо киһи быйытынан сайдыытыгар үл-эллэргэ сорук ийинэ.

Мария ДЫЧКОВСКАЯ,
директоры иитэр үлэсэ солбуйлааччы.

КӨХТӨӨХТҮК ҮӨРЭНЭБИТ, ИИТЭРИННЭИДИК ОЛОҔОВУТ

Алын кылаастарга барыта 138 оҕо үөрэнэр. Үөрөх дылынан бастакы аҕарын түмүгүнэн 54 оҕо ийэр үчү-тэй уонна туйгуи сыһаалардаах. Соторутааҕыта ос-куолабытыгар үчүгэй үөрэхтээх, бастык аҕаҕаһыт уон-на спортсмен үөрэнээччилэрэ аһаан слет буолбута. Төрөһүттэргэ Махтал сурун биһирэбиттэра уонна ула-хан концерт көрдөрбүттэра.

Үөрэнэригэр таһынан оскуолабытыгар араас дыһал-лар мытылаллар. Үөрөх дылынан саҕалаһыта «Күһүн бэлэхтэрэ» диин бырааһыннык буолбута. Хомуйбут үүнээйилэрибиз, оһуруот астарын көрдөрүүгө аҕал-

быһыт уонна бүлүүдэлэргэ күрэхтэһиннэ. Коммю-мол 80 сылыгар аһааһаах сьорго I кылаас оҕолорун «Саһарҕа» түмүкүтэ мыйыһыт, үөрэнээччи диин хай-дах буолуохтааһын көмөһөһүннэ. Оттон Саҕа Дыһа-га А. С. Пушкин оһуруйаһарыттан быһа тардан оонньоон көрдөрбүтүт. Аҕа дойдуну көмүскээччилэр күһүрүтөр уолаттарбытын ийэрдэлээн концерт ту-руорбуһуут, аҕаларбытыгар бэйэбит оҕорон отыры-калары бэлэхтэһиннэ. Саамай үчүгэй отырыканы Алик Николаев оҕорбут аҕа. Бу күһүэргэ ийэлэригэр аһаан өйдөбүннүк панио оҕоро сылдьабыт. Дыа, саһанар дуу, суох дуу? Олус долгуйабыт.

Лия, Лида ПОПОВАЛАР,
III «б» кылаас үөрэнээччилэрэ.

Саҕа мастарыскайга

Ааспыт сылларга субуотунньугунан тутулуубут мас-тарыскай дыһыт бэртэн быйыл үлэсэ ийиллэрибиз. Бу 16 метр усталаах, 13 метр кэтиттээх киһи-куон дыһыттан оскуола ийиннэ кыһаа эһиэ тутулуһтаттар.

Биллэтин техника уонна технология үйэгэ. Аһыгы тыа сирин оҕото бу эйгэсэ сөһтөөх билиһин-саһабылы ийэриннэ, доруот үтэс буолбут дырыктарыттан хан-нык эмэ көрүгү сөбүлөөн таһыи ылан баһылаан, олох-хо дуулуурдаах киһи буолан таһыһааһа.

Мастарыскайга үлэ уруоктары сөргө прикладной уонна техникский куруһуоктар үлэллэллэр. Ааспыт сыл балаһан ийыгар мытыллыбит республикатаады быһыһаҕа техникский куруһуок оҕолор оҕорбут минн-транктордара ийинэ бериллээх миэстэни ылан, үлэбит сымаллаан, мустура суох-ҕөрбүннүт. Биллэтин кулуи тутар ийга буолуохтаах улуустаады приклад-ной оҕоһуоктар быһыһаҕаларыгар кыттаары бэлэм-иһэ сылдьабыт.

Бар дьоммут харыларын күһүтүк тутулаан олоххо киирбит саҕа мастарыскайга үлэ быһаһааһаһа ба-рар.

Алексей КАРТУЗОВ,
маастар-педагог, үрдүк категориялаах учуутал.

Бары сөбүлүүр куруһуокпут

«Амма долгуннара» диин үтүкүү куруһуога быйыл үһүс сылын үлэллэр. Барыта 56 оҕо үс бөлөххө арах-сан дырыктаналлар. Куруһуок салалгааччыта С. А. Спирidonova элбэхтэ станокка эрчийэр уонна араас омук үтүкүүлэри үөрэтэр. Дырыккытын бийиги ба-ры олус сөбүлүүбүт. Оскуола кииннэ уонна ийи-лэһинэ буолар концерттарга өрүүтүн кыттабыт. Улуус-таады «Маралаһыи оһуордара» үтүкүү конкурсугар кыттап. 1997 сылааһа үһүс миэстэҕэ тиксириннэ, оттон былырыннэ ийинэ буолбуннэ. Быйыл эмнэ кы-та бараары бэлэмнэ сылдьабыт.

Учууталбыт Светлана Алексеевна көрө ийиллэһаах Амма кыттыһыгар турар бөһүлэһиннэ олохсуһан олоһордун уонна бийинэ уһууһу үлэллэн баһарыбыт.

Лия ТОСКИНА, Людэ ЛЫТКИНА,
VII «б» кылаас үөрэнээччилэрэ.

ЭФИРГЭ— ОҔО ТЕЛЕСТУДИЯТА

Оскуолабыт киинин үлэллэр «Амма» диин аһааһаах оҕо телестудиятын үлэтин туһулаан көмөһөһүннэ ба-һарыбыт. Телестудияны Е. Е. Петухов салаллар. Бары-та 18 оҕо ийин-биргээһиннэ үлэллэбит. Бастакы би-ригээһин Юра Дидоров, ийиннэ Дима Гермогенов салаллар, оттон студия старостата—Дима Сидоров. Оскуолада уонна ийиллэһиннэ мытыллар дыһаллары учуутала, эрдэттэн быһаан оҕостон олоһон сирдэтин үлэллэбит. Учууталбыт Егор Егорович бийинэ видео-техниканы саһаан туттарга, матурийааһы таһыи ус-тарга уонна монтажтымырга үөрэтэр. Устубут кино-кадрдарбытын мустан аһаһааһа.

Ааспыт үөрөх дылыгар барыта 25 бэйриннэ бэлэм-иһэн күөх экранга таһаарыһымыт. Оскуолабытыгар буолар дыһаллары уонна кылаастарга мытыллар тө-рөөбүт күнү аһаарын дьоро кыһаһарын устан түөрт киножурнал оҕордуубут. Бийиги оскуолабытыттан КНР госциркатыгар тийин үөрэнэ сылдьар Айта По-нолаа ийинэ оҕорон ийиллэһит. Ыраах сылдьар ки-һи дойдутун, дыһуу-сөргөһүн көрдүн, аһаһаһын таһаардын дии. Ийиннэ өттүтэр улуус атын оскуо-лаларыгар үлэллэр оҕо телестудияларын, холобур, ийиттэ-оскуола «Чечирин» ус. д. а. кытары сибээс-тэһиһиннэ баһарыбыт.

Владик ПРОТОДЬЯКОНОВ, Валя ДЫЧКОВСКАЯ,
Сергея СПИРИДОНОВ,
VIII «б» кылаас үөрэнээччилэрэ, «Амма» оҕо
телестудиятын үлэллэртэра.

ДЕКАДА ТҮМҮКТЭРЭ

«Айылгаа сыйыан—чирдэл буолуу төрдө» диин де-када кылаастарынан араас күрэхтэһиллэр, ийиллэһэ киһи туттар ийин кырдыаастарын кытары көрүһүү-лэр тэриллэбиттэр. Күһүн уонна саас санитарнай-экологическай рейдэлэри оҕордо, ийиллэһиннэ тө-рүү-ус аймахтарын үөрэтингэ быһаарын ийин-ныһыт.

Алена КИРИЛИНА, VII кылаас үөрэнээччыта.

